

До сличних закључака доводе и опажања свакога часа. Разлике су у томе што зими максимална облачност настаје доцније, у јануару у 9 часова, у новембру, децембру и фебруару у 8 часова, и што у јуну и јулу настаје минимум облачности пре подне, у 9 одн. 8 часова. Дневна колебања су, наравно, већа, али нема оне правилности у годишњим добима као код терминских. Овде највећа колебања има јесен, најмања опет лето, а зими су колебања већа, него у пролећу.

Особита пажња је посвећена честини појединих степена облачности, па је утврђено да су најчешћи дани са потпуно мутним, затим са потпуно ведрим небом, као што је и у другим крајевима. Даље се испитује годишњи ток честине облачности од 0, 10 и од 1-9. При крају овог озбиљног рада Голдберг покушава да утврди везе између облачности и годишњег тока неких других метеоролошких елемената: атмосферског притиска, температуре, кише и влажности ваздуха.

П. Вујевић

A. Gavazzi: **Interne Temperaturwellen im Vrana-See (Insel Cres).** (Hrvatski Geografski Glasnik, 1931, br. 3, с. 220—3.)

Мерењима, која је вршио у језеру Врани (на Цресу) од 5. до 8.-VII-1900 године и 30.-VI и 1.-VII-1901. године писац је утврдио да у поменутом језеру постоји температурни скок. Али је гор-

њих дана, у извесне часове, своја мерења писац вршио помоћу више минималних термометара, који су у дубини између 10 и 16 м показивали температуре на вертикалним отстојањима од 0,5 м. На тај се начин утврдило да се површине изотерми у температурном скоку колебају у вертикалном правцу, дижу и спуштају, и то под утицајем ветрова.

Овим је испитивањем први пут потврђен Рихтеров наговештај, да се температура језерске воде у извесним дубинама мења од једног часа до другог.

Б. Ж. Милојевић

Gabriel Tomažič: **Donos k poznavanju rasprostranjenosti rastlin na Slovenskom.** (Geografski Vestnik, 1929/30, с. 63—72).

У првој половини članka autor govori o slovenskoj nomenklaturi drveća te o ekološkim faktorima, dajući time očevidno upute mladim geografima, koji se fitogeografijom još nisu bavili. У другом делу, на основу literature и vlastitih opažanja, autor је izneo pregled drveća u dubravama, topolicama, rakitovinama i jelašju Reške i Vipavske Doline, Notranjskog Krša, Trnovskog Gozda i Goriških Brda. У том сушном подручју uopšte је malo vlažne zemlje, te су поменуте biljne asocijacije ograničene на omanje predele.

V. Bohinec

АНТРОПОГЕОГРАФИЈА

Инж. Ј. Поповић: **Љетни станови (стаје) на планинама Вранци, Маторцу и Шћиту.** (Гласник Земаљског Музеја у Босни и Херцеговини, 1930, 1, стр. 145—178, са 5 посебних таблица, 2 карте и 9 слика у тексту.)

Горње планине средње Босне састављене су од палеозојских стена. Оне се карактеришу заобљеним, плећатим облицима. До висине од 1000 м искречене су и обраћене. Изнад те земљорадничке зоне до висине од 1600 м обраде су густом буковом и четинарском

шумом, а одатле до највиших врхова су под бујном травом. Како су састављене углавном од шкриљаца то обилују сталним изворима. Стога оне представљају једну од најбољих сточарских области у Босни и Херцеговини. На ове планине издижу сточари из сарајевско-зеничког басена на Иу и скопљанског на Зу.

На планине се издиже путевима, који у исто време служе за довоз дрвета и за сношење сена са високих пашњака у стална насеља, као и за туризам. Не-

ки од ових путева подударају се делимице са старим трговачким друмовима и калдрисани су. Како стална села ових сточара леже у непосредној подгорини ових планина, то сточари издижу на планину или слазе с планине у току једног дана.

Пашњаци на овим планинама различног су квалитета. Пошто се не искоришћују рационално, догађа се да при крају лета на њима нестане траве. Пашњаци су највећим делом државни, а искоришћују се на основу обичајног права, које је озакончено рамазанским законом 1858 године. Тај закон примила је и аустриска управа, а и данас је на снази. Право паше издаје се по општинама, које издижу на планине. На државним пашњацима не плаћа се траварина, тј. не плаћају је они сточари који имају право издига. Међутим, сточари других општина, које немају права издига, траварину плаћају, и то по 1 динар од овце, а по 6 динара од говцета. На приватним пашњацима траварина је знатно већа. Сви сточари плаћају држави колибарину 40 динара по колиби. Пашњаци се не смеју ни косити ни обрађивати. Поред права на пашу, сточари имају право на сечу дрвета из државних шума за огрев и за градњу и поправку колиба. Ради решавања спорова међу сточарима на планини постоје „планинска вијећа“, која потврђују аграрне власти.

На овим планинама има више катуна, који су обично смештени у заклоњеним местима. Колибе катуна су од дрвета, са кровом на две и на четири воде. Поред колиба су торови такође од дрвета. Имућнији сточари имају на планини, поред колиба, и кланице.

Становништво, које издиже на ове планине, претежно је сточарско, али ипак има сразмерно мали број стоке. Више се гаје говеда него овце. Муслиманско становништво више гаји овце, а католичко говеда. Сој оваца на овим планинама настао је укрштањем влашићких, купрешких и пријеворских оваца. Ове последње су најбоље, тако да је један угоден пријеворски ован тежак преко 100 кг.

Сточари производе кајмак, масло и сир. Сира има две врсте: масни и обични. Вуну са оваца сточари највећим делом употребљавају за израду одела и ћебади.

Ово је други рад Ј. Поповића о сточарству на високим планинама у Босни и Херцеговини. Иако је обраћена већа пажња привредној страни сточарства и сточарског живота, ипак су наглашени у овом раду и географски услови сточарства. Нарочито су интересантни подаци о укрштању стоке на планини и о стварању бољег соја оваца. Стога овај рад претставља добар прилог за познавање сточарства у средњој Босни.

Шпиро Солдо

Anton Melik: Razvoj Ljubljane, z 1 katro v tekstu in 1 karto v prilogi. (Geografski Vestnik, 1929/30, c. 93—137).

A. Melik opisuje razvoj Ljubljane od najstarijih vremena do današnjeg doba. Oslanjajući se na opsežnu literaturu, koju kritički promatra, i izlažući rezultate vlastitih opažanja, pisac daje morfogenetski pregled ljubljanske okoline, opis rimske kolonizacije i njenih uticaja na tip grada, razvoj srednjovekovne Ljubljane iz ribarsko-trgovačkog slovenačkog naselja u neposrednoj blizini Sv. Jakoba u Ljubljani kakva se vidi na Stirovom i Pironijevom nacrtu i na slikama iz Valvazorove zaostavštine u XVII stoleću. Dalje pisac izlaže kako je grad do 1825. godine malo napredovao, i kako se konačno, u velikom razvoju tokom XIX veka, proširio u današnju Ljubljani. Ova studija, koja ispravlja delimice pogrešna stara shvatanja, daje nove osnove za geografsko poznavanje Ljubljane.

V. Bohinec

Jacques Ancel: La Macédoine, son évolution contemporaine. Paris, Délagrave, 1930, 1—352, sa 45 скица и карата у тексту, 190 карата и фотографија ван текста и једном картом 1:700.000 у прилогу.

Жак Ансел, писац више дела о Балканском Полуострву, желео је са овим својим новим делом да утврди: како